




Research Paper

The causal model of internet addiction based on parental maltreatment with the mediating role of bullying in students

Parisa Shariatjafari<sup>1</sup> , Iman Baharvand<sup>2</sup> , Kianoush Zahrakar\*<sup>3</sup> 

1. M.A. in Family Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran

2. Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of Humanities, Hazrat-e Masoumeh University, Qom, Iran

3. Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran

**Citation:** Shariatjafari P, Baharvand I, Zahrakar K. The causal model of internet addiction based on parental maltreatment with the mediating role of bullying in students. *J Child Ment Health*. 2026; 12 (4):1-17.

URL: <http://childmentalhealth.ir/article-1-1497-en.html>



 [10.61882/jcmh.12.4.1](https://doi.org/10.61882/jcmh.12.4.1)

ARTICLE INFO

**Keywords:**

Bullying,  
internet addiction,  
parental maltreatment,  
students

ABSTRACT

**Background and Purpose:** Internet addiction is considered one of the main problems in adolescence. Parental mistreatment and adolescent bullying can play a significant role in explaining adolescent problems. Thus, the present study aimed to investigate the causal model of Internet addiction based on parental mistreatment with the mediating role of bullying in students.

**Method:** The present study was a descriptive correlational research design, using structural equation modelling. The statistical population included all high school students in Ahvaz who were studying in the 2024-2025 academic year. The study sample consisted of 235 students who were selected using a non-random sampling method. Data was collected using the most recently validated version of The Childhood Maltreatment Questionnaire (CMQ; Demare, 1995), The Illinois bullying scale (IBS; 2001), and Internet Addiction Questionnaire (IAQ; Young;1980) in Iran. Data analysis was conducted using analysis of covariance in SPSS - 24 and AMOS - 25.

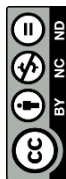
**Results:** The findings showed that both parental maltreatment ( $\beta = 0.40, P < 0.001$ ) and bullying ( $\beta = 0.27, P < 0.001$ ) had a direct and positive effect on Internet addiction. The direct path from parental maltreatment to bullying was also positive and significant ( $\beta = 0.39, P < 0.001$ ). Furthermore, parental maltreatment significantly predicted Internet addiction indirectly through the mediating role of bullying ( $\beta = 0.105, P < 0.001$ ).

**Conclusion:** Given the escalating prevalence of Internet addiction among adolescents and its various negative consequences, the development and implementation of family-based preventive programs, alongside life skills education for youth, appear to be an unavoidable necessity. These interventions can play a crucial role in reducing adolescents' tendency to excessive Internet use and fostering their overall mental and social well-being.

Received: 9 Mar 2025

Accepted: 3 Nov 2025

Available: 6 Dec 2025



\* **Corresponding author:** Kianoush Zahrakar, Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran

E-mail: [Dr\\_zahrakar@khu.ac.ir](mailto:Dr_zahrakar@khu.ac.ir)

Tel: (+98) 2634551024

2476-5740/ © 2024 The Authors. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

## Extended Abstract

### Introduction

In recent years, the use of the Internet among adolescents has grown significantly (1–5). Although Internet use offers numerous benefits (3), Internet addiction as one of the emerging behavioral disorders, has been associated with various negative outcomes such as mood disorders (8, 9), sleep quality problems (10, 11), decreased academic performance (12), and suicidal behaviors (13). Studies conducted in Iran have also revealed a considerable prevalence of this issue among students (14,15). Among the contributing factors, parental maltreatment has been identified as a major predictor of Internet addiction. This includes physical maltreatment, emotional maltreatment, and neglect, which can lead to excessive Internet use through the development of unhealthy parent–child relationships (16–24).

Bullying, on the other hand, is defined as another factor associated with Internet addiction that takes the form of an

individual using their physical strength and emotional power to control and harm others. Being a bullying victim or a bully can be explained as a reaction to social pressures or a lack of perceived social support (25-29). Research has consistently proved that bullying and Internet addiction are correlated (31-36). Furthermore, bullying may even play a mediating role between parental maltreatment and Internet addiction (37-48). Given the direct and indirect effects of parental maltreatment and bullying, along with the decreasing age of Internet use (17, 50), examining structural models to analyses these relationships can contribute to a more precise understanding of the psychosocial factors affecting Internet addiction. This understanding is crucial for designing effective interventions to promote adolescent mental health (49, 50). The current study aims to investigate the causal model of Internet addiction based on parental maltreatment with the mediating role of bullying in adolescents. The assumed model is shown in Figure 1.

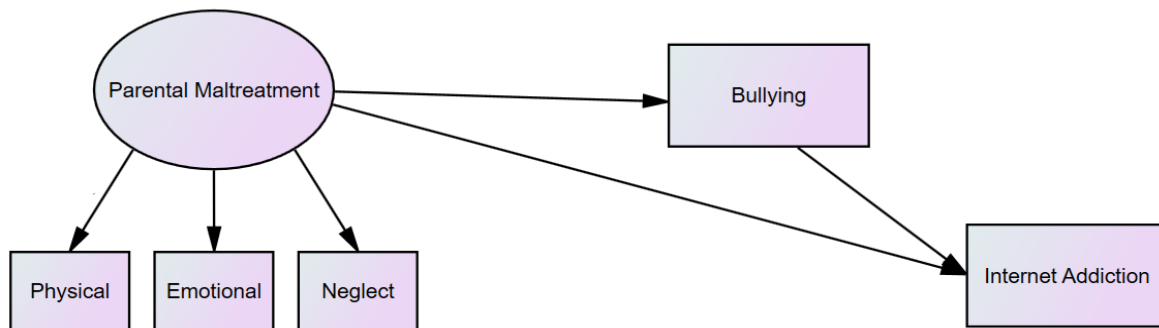


Figure 1. Conceptual model

### Method

The research method was descriptive-correlational design using structural equation modeling. The statistical population included all high school students in Ahvaz who were studying in the 2024-2025 academic year. The sample of 235 participants was selected using a non-random convenience sampling method, based on the inclusion and exclusion criteria. Inclusion criteria included parental and student consent to take part and an age range of 12 to 18 years. Exclusion criteria involved incomplete questionnaires and the presence of psychological disorders, which were shown through parental or school staff interviews, review of academic records, and consultation with the school psychologist. In the present study, 235 first-grade middle school students, aged 13 to 16 years (M

= 14.5, SD = 2.20), participated. Data were collected using the Parental Maltreatment Questionnaire (18, 52), the Illinois Bullying Scale (53, 54), and the Internet Addiction Questionnaire (55, 57). The questionnaires were administered collectively and simultaneously to the sample participants, following scientific and executive approval from the Ahvaz Department of Education (Khuzestan Province). Data were analyzed using the correlation method and structural equation modeling Through SPSS - 24 and AMOS version 25 software.

### Results

Table 1 shows the correlation information of the research variables and their components for the sample group.

**Table 1. Descriptive findings and correlation information of research variables**

Variable	1	2	3	4	5	6
1. Parental maltreatment	1					
2. Physical maltreatment	0.83**	1				
3. Emotional maltreatment	0.92**	0.61**	1			
4. Neglect	0.74**	0.48**	0.64**	1		
5. Bullying	0.39**	0.37**	0.30**	0.30**	1	
6. Internet addiction	0.47**	0.37**	0.44**	0.36**	0.42**	1
M	43.00	17.81	17.47	7.33	25.93	42.41**
SD	16.45	2.96	3.65	1.33	7.58	14.35
Skew	1.42	1.83	1.77	1.95	1.16	0.62
K	1.14	2.56	2.04	2.94	0.99	0.21

Note. *M* = Mean, *SD* = Standard Deviation, *skew* = Skewness, *k* = Kurtosis, Note: \*\* $P < 0.01$

According to the obtained results, there is a positive and significant correlation between parental maltreatment and its dimensions, namely physical maltreatment, emotional maltreatment, and neglect, with bullying is 0.39, 0.37, 0.30, and 0.30, and with Internet addiction is 0.47, 0.37, 0.44, and 0.36, respectively ( $P < 0.01$ ). Examination and confirmation of the amount of skewness and kurtosis for the assumption of normality, as well as examination and confirmation of multiple collinearities using the tolerance statistic and variance inflation factor, showed that structural equation modeling is a suitable method for evaluating model fit.

The results showed that the indicators of the research model, which looked to examine the mediating role of Bullying in the relationship between the Parental maltreatment and Internet addiction, have a good fit. The  $X^2/df$  is equal to 1.54 and is in the range of 1 to 5, which shows a valid fit of the model. Also, the goodness-of-fit index (GFI), adjusted goodness-of-fit index (AGFI), comparative fit index (CFI), normed fit index (NFI), and incremental fit index (IFI) are reported to be higher than 0.90, and the root mean square error of approximation was also estimated to be 0.05, which is smaller than 0.08 and indicates a valid fit of the research model. Overall, the bootstrap method showed that the indirect path of bullying in the relationship between parental maltreatment and Internet addiction is equal to 0.105 with a lower limit of 0.22 and an upper limit of 0.62, which is significant at the 0.001 level. Overall, the results showed that parental maltreatment and bullying explain 30% of the variance in Internet addiction.

### Conclusion

The present study aimed to investigate the relationship between parental maltreatment and Internet addiction with the mediating role of bullying in adolescents. The findings of this study showed that there is a positive and significant relationship between parental mistreatment and Internet addiction in

adolescents (16, 17). The results of this study align implicitly with those of earlier research (20- 22). In explaining this finding, parental maltreatment can influence adolescents' feeling of family support, driving them to use the Internet as an escape from stressful environments (22). Furthermore, another finding of this research revealed that the effect of bullying on Internet addiction was positive and significant. Other studies have also shown that bullying plays a significant role in predicting Internet addiction (3, 26, 32, 34, 35). According to General Strain Theory, developed by Robert Agnew, this finding can be explained by arguing that exposure to bullying, as a negative environmental stimulus, can lead to deviant behaviors and Internet addiction (27, 28).

Furthermore, the findings showed that bullying acts as a mediating factor in the relationship between parental maltreatment and Internet addiction (16, 17). These behaviors may manifest bullying in the school environment or peer groups. Subsequently, the resulting social rejection or guilty feeling can drive the adolescent toward excessive Internet use as a psychological escape (48). It is noteworthy that while many earlier studies have addressed the quality of parental relationships or parenting styles, this research directly investigates the effect of parental maltreatment behaviors, which have received less attention. The current research faced several limitations, including the inability to control for all influential variables on the results, such as socioeconomic and cultural status. Furthermore, the study used a non-random convenience sampling method, which was restricted to students from the Ahvaz District One Department of Education, and employed the total score of the parental maltreatment as the predictor variable. It is recommended that these limitations be addressed, where possible, in future research to enhance both the internal and external validity of the study. Furthermore, at a practical level, it is suggested that the findings of this research be used in training programs for teachers, parents, and school counselors, focusing on parenting skills.

### Ethical Considerations

**Compliance with ethical guidelines:** This article is derived from a research project supported by the philanthropic research initiative of the General Department of Education of Khuzestan Province. The official scientific approval for the study was granted by the Department via letter number 20363, dated December 22, 2024, and its executive authorization was issued via letter number 200.29345.571.D, dated February 24, 2025. Furthermore, ethical considerations outlined in the American Psychological Association (APA) Publication Manual guidelines and the Iranian Psychological Association's ethical codes were observed, including the principles of confidentiality, data privacy, obtaining informed written consent from participants, the right to withdraw from the research, and other similar provisions.

**Funding:** This study was conducted without the financial support of any public or private organization.

**Authors' contribution:** The second author served as the principal investigator for the research project, while the first and third authors functioned as collaborators. The first author was responsible for

collecting data and writing the introduction, discussion, and conclusion; the second author was the main designer and ideate of the research and was responsible for data analysis and writing the abstract and methods sections; and the third author acted as the supervisor in this article.

**Conflict of interest:** Conducting this research did not lead to any conflicts of interest for the authors, and its results have been reported completely transparently and without bias.

**Data availability statement:** The corresponding author has the research data and materials which shall be provided to other researchers upon their reasonable request.

**Consent for publication:** the authors have full consent to publish this article.

**Acknowledgment:** Hereby, we express our gratitude and appreciation to the Khuzestan Province General Department of Education, especially the principals of the schools within the Ahvaz District One Department of Education, as well as the parents and students who took part in this research.

## مدل علی اعتیاد به اینترنت بر اساس بدرفتاری والدین با نقش میانجی قلدری در دانش آموزان

پریسا شریعت جعفری<sup>۱</sup>، ایمان بهاروند<sup>۲</sup>، کیانوش زهراکار<sup>۳\*</sup>

۱. کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

۲. استادیار، گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه حضرت معصومه (س)، قم، ایران

۳. استاد، گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

## چکیده

## مشخصات مقاله

**زمینه و هدف:** اعتیاد به اینترنت به عنوان یکی از مشکلات اصلی سنین نوجوانی به شمار می‌رود. بدرفتاری والدین و قلدری نوجوانان در تبیین مشکلات نوجوانان می‌توانند نقش قابل ملاحظه داشته باشند. بدین ترتیب مطالعه حاضر با هدف بررسی مدل علی اعتیاد به اینترنت بر اساس بدرفتاری والدین با نقش میانجی قلدری در دانش آموزان انجام شد.

**روش:** پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی بود و از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شده است. جامعه آماری شامل تمامی دانش آموزان مقطع متوسطه یکم شهر اهواز در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ و حجم نمونه انتخاب شده برابر با ۲۳۵ دانش آموز از جامعه آماری بیان شده با استفاده از روش نمونه‌گیری غیرتصادفی در دسترس بود. برای گردآوری داده‌ها از نسخه اعتباریابی شده در ایران پرسشنامه‌های بدرفتاری والدین (دیمیر، ۲۰۰۰)، مقیاس قلدری (ایلی نوز، ۲۰۰۱) و پرسشنامه اعتیاد به اینترنت (بانگ، ۱۹۸۰) استفاده شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از تحلیل کوواریانس در محیط SPSS-24 و AMOS-25 انجام شد.

**یافته‌ها:** یافته‌ها نشان داد که بدرفتاری والدین ( $\beta = 0/40, P < 0/001$ )، و قلدری ( $\beta = 0/27, P < 0/001$ ) اثر مستقیم و مثبتی بر اعتیاد به اینترنت دارند. مسیر مستقیم بدرفتاری والدین بر قلدری نیز مثبت و معنادار است ( $\beta = 0/39, P < 0/001$ ). همچنین بدرفتاری والدین به صورت غیرمستقیم و با نقش میانجی قلدری می‌تواند اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی کند ( $\beta = 0/105, P < 0/001$ ).

**نتیجه‌گیری:** با توجه به شیوع روزافزون اعتیاد به اینترنت در نوجوانان و پیامدهای منفی آن، طراحی و اجرای برنامه‌های پیشگیرانه مبتنی بر خانواده، همراه با آموزش مهارت‌های زندگی به نوجوانان، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد. این اقدامات می‌توانند نقش مؤثری در کاهش گرایش نوجوانان به مصرف افراطی اینترنت و ارتقای سلامت روانی و اجتماعی آنان ایفا کنند.

## کلیدواژه‌ها:

اعتیاد به اینترنت،  
بدرفتاری والدین،  
دانش آموزان،  
قلدری

دریافت شده: ۱۴۰۳/۱۲/۱۹

پذیرفته شده: ۱۴۰۴/۰۸/۱۲

منتشر شده: ۱۴۰۴/۰۹/۱۵

\* نویسنده مسئول: کیانوش زهراکار، استاد، گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

رایانامه: Dr\_zahrakar@khu.ac.ir

تلفن: ۰۲۶-۳۴۵۵۱۰۲۴

## مقدمه

بر اساس گزارش‌ها تا سال ۲۰۲۴، می‌توان برآورد کرد که تقریباً ۵/۵ میلیارد کاربر اینترنت<sup>۱</sup> در سراسر جهان وجود داشته است (۱). دسترسی به اینترنت در سال‌های گذشته افزایش یافته است و نوجوانان<sup>۲</sup> در مقایسه با سایر گروه‌های سنی در پذیرش و استفاده از اینترنت پیشتاز هستند (۲). استفاده از اینترنت در زندگی نوجوانان از انجام تکالیف مدرسه گرفته تا گوش دادن به موسیقی، بازی، و تعامل اجتماعی با همسالان فراگیر است (۳). همچنین امروزه ۴۵ تا ۹۵ درصد از نوجوانان گزارش می‌دهند که به‌طور مداوم آنلاین هستند و نمی‌توانند بیش از یک روز بدون دسترسی به تلفن هوشمند خود سپری کنند (۴، ۵).

درواقع امروزه یادگیری استفاده از اینترنت برای همه افراد لازم به نظر می‌رسد (۵)؛ اما طی سال‌های اخیر تأثیرات منفی و مخرب اینترنت بر استفاده‌کنندگان و جوامع بیش‌تر مورد توجه قرار گرفته است (۶). مفهوم اعتیاد به اینترنت<sup>۳</sup> به‌عنوان یکی از اثرات مخرب اینترنت برای نخستین بار در سال ۲۰۰۰ مطرح شد و به استفاده بیش از حد و اجباری از اینترنت و رفتار تحریک‌آمیز یا کج‌خلقی<sup>۴</sup> در صورت محرومیت از آن، اشاره دارد (۷).

مطالعات گذشته نشان داده‌اند که اعتیاد به اینترنت با انواع مشکلات روان‌شناختی و رفتاری از جمله اختلالات خلقی<sup>۵</sup> (۸، ۹)، کیفیت خواب (۱۰، ۱۱)، عملکرد تحصیلی<sup>۶</sup> (۱۲)، و حتی رفتار خودکشی‌گرا<sup>۷</sup> (۱۳) همراه است. نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که میزان اعتیاد به اینترنت در بین نوجوانان ایرانی ۲۰ تا ۲۴ درصد است (۱۴، ۱۵). با توجه به شیوع<sup>۸</sup> و اثرات مخرب اعتیاد به اینترنت بررسی عوامل خطر اعتیاد به اینترنت در بین نوجوانان اهمیت زیادی دارد (۷). عوامل زیادی بر اعتیاد به اینترنت

نوجوانان اثرگذار است که از جمله مهم‌ترین آن‌ها جو خانواده<sup>۹</sup> و بدرفتاری والدین<sup>۱۰</sup> است (۱۶، ۱۷). بدرفتاری والدین یکی از انواع بدرفتاری‌های بین‌فردی است و سه نوع بدرفتاری جسمی<sup>۱۱</sup>، عاطفی<sup>۱۲</sup>، و بی‌توجهی<sup>۱۳</sup> را شامل می‌شود. در تمام این سه نوع بدرفتاری، آمیخته‌ای از عشق و نفرت وجود دارد و بر رفتارهای فرزندان تأثیرات مخربی دارند (۱۸). والدین بدرفتار می‌توانند به شکل‌های مختلفی مانند مخالفت‌های بی‌مورد و همیشگی با فرزند و یا حتی در جهت مقابل با بی‌توجهی یا سهل‌گیری نسبت به رفتار فرزندان خود، خطر گرایش به سمت اعتیاد به اینترنت<sup>۱۴</sup> را افزایش دهند (۱۹-۲۲).

نتایج پژوهش انجام شده (۲۳) بر روی نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ سال نشان داد در صورتی که والدین و دیگر اعضای خانواده درک بیشتری از مسائل نوجوانان داشته باشند و نسبت به فرزند خود ابراز علاقه‌مندی و ارزشمندی داشته باشند در جلوگیری از گرفتار شدن فرزندان به اعتیاد به اینترنت کمک زیادی کرده‌اند. همچنین نتایج پژوهشی (۲۴) درباره رفتارها و مهارت‌های والدینی<sup>۱۵</sup> و مشکلات مربوط به اینترنت نوجوانان نشان داد که ایجاد محدودیت و مهار رفتاری<sup>۱۶</sup> سالم برای دسترسی به اینترنت با اعتیاد به اینترنت رابطه منفی دارد، درحالی‌که والدینی که از محدودیت و مهار روان‌شناختی<sup>۱۷</sup> مانند ایجاد احساس گناه<sup>۱۸</sup>، طرد<sup>۱۹</sup> یا ادعای واگذاری اختیار به او را دارند، در ایجاد و گرایش به سمت اعتیاد به اینترنت تأثیر منفی می‌گذارند.

قلدری<sup>۲۰</sup> به‌عنوان یکی دیگر از عوامل مؤثر بر اعتیاد به اینترنت زمانی رخ می‌دهد که فرد از قدرت فیزیکی<sup>۲۱</sup> (جسمانی) و عاطفی خود برای مهار و آسیب رساندن به دیگران استفاده می‌کند و شامل رفتارهایی مانند حمله‌های فیزیکی و کلامی<sup>۲۲</sup>، ایجاد تهدید<sup>۲۳</sup>، گسترش شایعات<sup>۲۴</sup>، لقب دادن به دیگران<sup>۲۵</sup>، و حذف بقیه از گروه دوستان می‌شود (۲۵). قلدری و

1. Internet user
2. Adolescents
3. Internet Addiction
4. Irritable
5. Mood Disorder
6. Academic Performance
7. Suicidal Behavior
8. Prevalence
9. Family Atmosphere
10. Maltreatment of parents
11. Physical Maltreatment
12. Emotion Maltreatment
13. Neglect

14. Internet Addiction Tendency
15. Parental controls
16. Behavioral control
17. Psychological control
18. Guilty Feeling
19. Rejection
20. Bullying
21. Physical strength
22. Physical and verbal attack
23. Creating a threat
24. Propagation of rumors
25. Labeling others

پژوهشی مطرح شده، مفروض است که قلدری در رابطه بین بدرفتاری والدین و اعتیاد به اینترنت نوجوانان نقش میانجی ایفا کند (۴۷، ۴۸).

در دنیایی که پیشرفت آن وابسته به فناوری است، اینترنت و فناوری از یک سو امکان ارتباط و فعالیت انسان را راحت تر کرده و از سویی دیگر، استفاده بیش از حد از آن، افراد را به سمت وابستگی به آن سوق می دهد (۴۹). سن استفاده از اینترنت و اعتیاد به آن روزبه روز کمتر شده و طبق پژوهش ها حداقل سن کاربران اینترنتی ۱۲ سال و حتی پایین تر از آن گزارش می شود (۱۷). همچنین با توجه به اینکه نوجوانی دوره آسیب پذیری نسبت به مشکلات و پدیده های اجتماعی است، مطالعه فضای مجازی و استفاده از آن به عنوان یکی از وقایع در زندگی اجتماعی و تحصیلی نوجوانان امری مهم به شمار می رود (۵۰).

شایان ذکر است که مرور پیشینه پژوهشی در ارتباط با اعتیاد به اینترنت، نشان می دهد که مطالعات مختلفی به صورت مستقل نقش بدرفتاری های والدین و قلدری را در تبیین اعتیاد به اینترنت را بررسی کرده اند. با استناد به شواهد پژوهشی موجود، با وجود اینکه به بررسی اثر مستقیم متغیرهای بدرفتاری والدین و قلدری بر اعتیاد به اینترنت پرداخته شد اما این شواهد از انسجام لازم برای بررسی نتیجه گیری نقش واسطه ای عوامل فردی مانند قلدری در رابطه بین بدرفتاری والدین و اعتیاد به اینترنت برخوردار نیستند و مجموعه این عوامل و در تعامل با یکدیگر، مورد بررسی قرار نگرفته اند. همچنین، بررسی و مشخص کردن ابعاد مختلف اثرگذار بر اعتیاد به اینترنت در تهیه برنامه ها و مداخلات اثربخش برای پیشگیری و ترک اعتیاد به اینترنت ارزشمند است؛ بنابراین شناخت و آگاهی والدین از تأثیر رفتار آنها بر گرایش نوجوانان به اعتیاد به اینترنت می تواند باعث تغییر سبک رفتاری والدین<sup>۹</sup> شود و بر کاهش اعتیاد به اینترنت نوجوان اثر مثبت داشته باشد. بر این اساس، پژوهش حاضر با هدف بررسی مدل علی اعتیاد به اینترنت بر اساس بدرفتاری والدین با نقش میانجی قلدری در نوجوانان انجام شد. مدل مفهومی مطالعه در شکل ۱ ارائه شده است.

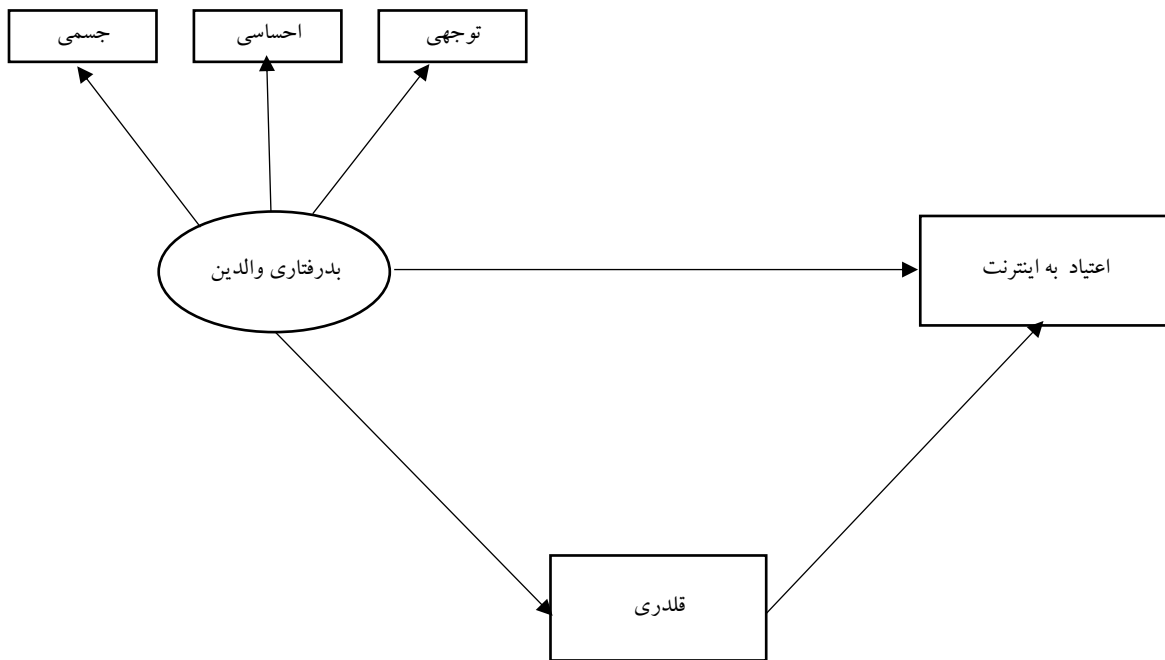
اعتیاد به اینترنت در کنار سوء مصرف مواد<sup>۱</sup> و تمایلات جنسی، چهار مشکل اصلی پیشروی نوجوانان هستند (۲۶). طبق نظریه فشار عمومی رابرت اگنیو<sup>۲</sup> رفتارهای قلدری و قرار گرفتن در معرض قلدری با استفاده بیش از حد از اینترنت در ارتباط هستند (۲۷، ۲۸). همچنین مطابق نظریه جبران اجتماعی<sup>۳</sup>، قلدری و قربانی قلدری<sup>۴</sup> شدن، نتیجه تعاملات اجتماعی منفی است (۲۹). با توجه به مبانی پژوهشی، قلدری و قرار گرفتن در معرض قلدری با پریشانی روان شناختی و اختلالات روان پزشکی (۳۰)، اعتیاد به مواد مخدر، و اعتیاد به اینترنت مرتبط است (۳۱-۳۵). همچنین در این راستا نتایج پژوهشی (۳۶) نشان داد که بین قلدری آنلین و قربانی قلدری بودن با اعتیاد به اینترنت، همبستگی بالایی وجود دارد.

از سوی دیگر نتایج پژوهش حاکی از آن است که قرار گرفتن در معرض بدرفتاری های مکرر والدین به طور قابل توجهی با خطر مشارکت کردن در رفتارهای قلدری به عنوان یک قربانی یا مجرم همراه است (۳۷). با توجه به مدل زوال حمایت اجتماعی<sup>۵</sup> (۳۸، ۳۹) سختگیری در نظم و انضباط والدین و بدرفتاری با نوجوان، حفظ یا ایجاد روابط سالم با دیگران را برای آنها مختل می کند (۴۰، ۴۱) و خطر مشارکت در قلدری را چه به عنوان مجرم یا قربانی افزایش داده اند (۴۲، ۴۳). در نتیجه بدرفتاری والدین موجب می شود گرایش به رفتارهای قلدری در فرد بیشتر شود و فرد به لحاظ رفتاری و ارتباطی با پیامدهای منفی بیشتری روبرو شود (۴۱-۴۶).

مرور پیشینه پژوهشی بیانگر این است که جهت درک و بررسی رابطه بین بدرفتاری والدین و اعتیاد به اینترنت، شواهد به دست آمده از برخی مطالعات نشان می دهد که بدرفتاری والدین علاوه بر اثر مستقیم بر اعتیاد به اینترنت به طور غیرمستقیم و از طریق متغیر سومی بر اعتیاد به اینترنت اثر می گذارد (۴۷). به طور خاص شواهد نشان می دهد که سازه های روان شناختی همچون حرمت خود<sup>۶</sup> (۲۱)، تعارض با معلمان<sup>۷</sup> (۲۰)، و تنیدگی پس از ضربه<sup>۸</sup> (۲۲) توانسته اند بین بدرفتاری والدین با اعتیاد به اینترنت نقش میانجی داشته باشند. همچنین، با توجه به مبانی نظری و

6. Self-esteem  
7. Conflict with teachers  
8. Post-Traumatic Stress  
9. Parental behavioral style

1. Drug abuse  
2. Agnew  
3. Social compensation theory  
4. Bullying victim  
5. Deterioration model of social support



شکل ۱: مدل مفهومی

## روش

**(الف) طرح پژوهش و شرکت کنندگان:** طرح پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود و از روش مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش را تمامی دانش آموزان مقطع متوسطه یکم شهر اهواز در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ تشکیل می داد. کفایت حجم نمونه بر اساس فرمول کوهن، بر اساس تعداد متغیرهای مشاهده شده و پنهان در مدل محاسبه شد (۵۱). در این مطالعه با توجه به وجود ۶ متغیر مشاهده شده و پنهان<sup>۱</sup> و انتخاب ۲۰ نمونه به ازای هر متغیر، ۱۲۰ نفر حجم نمونه برآورد شد. به منظور افزایش تعمیم پذیری نتایج و جلوگیری از ریزش احتمالی نمونه، تعداد ۲۳۵ نفر به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. بر این اساس ابتدا به صورت تصادفی و با استفاده از قرعه کشی از بین ۴ ناحیه آموزش و پرورش شهر اهواز ناحیه ۱ اهواز انتخاب شد. به منظور جمع آوری داده ها با توجه به هماهنگی با مدیران مدارس (۳ مدرسه پسرانه و ۳ مدرسه دخترانه)، لینک پرسشنامه ساخته شده در اختیار آنها قرار گرفت و از آنها خواسته شد که آن را در گروه های

کلاسی ارسال کنند. معیارهای ورود به پژوهش شامل رضایت والدین و دانش آموز برای شرکت در پژوهش، دامنه سنی ۱۲ تا ۱۸ سال؛ و معیارهای خروج شامل تکمیل ناقص پرسشنامه و ابتلا به اختلالات روان شناختی (از طریق پرسش از والدین یا کادر مدرسه) بود. در پژوهش حاضر ۲۳۵ نفر دانش آموز مقطع متوسطه اول با دامنه سنی ۱۳ تا ۱۶ با میانگین ۵.۱۴ و انحراف معیار ۲۰.۲ شرکت کردند. از این تعداد ۱۲۲ نفر پسر (۹۱.۵۱) و ۱۱۳ نفر (۰۸.۴۸) دختر بودند.

**(ب) ابزار**

۱. پرسشنامه بدرفتاری والدین<sup>۲</sup>: پرسشنامه بدرفتاری والدین توسط دیمیر (۵۲) طراحی و اعتباریابی شده است و شامل ۳۲ گویه بسته پاسخ بر اساس طیف پنج درجه ای لیکرت است. پرسشنامه سه مؤلفه بدرفتاری جسمی، بدرفتاری احساسی، و بی توجهی را مورد سنجش قرار می دهد. نمره گذاری پاسخ ها بر اساس طیف ۵ درجه ای لیکرت از «هیچ وقت = ۱» تا «همیشه = ۵» است. برای محاسبه نمره، نمره تک تک عبارت ها با هم جمع می شود و نمره کل حاصل می شود. دامنه نمره این پرسشنامه بین ۳۲

2. Childhood Maltreatment Questionnaire (CMQ)

1. Observed and latent variables

روایی و اعتبار مطلوبی را برای مقیاس ارائه داده‌اند. نتایج تحلیل عاملی نشان‌دهنده سطح بالای روایی مقیاس است. همچنین روایی همگرایی مقیاس با استفاده از محاسبه همبستگی این ابزار با مقیاس پرخاشگری خود گزارشی<sup>۸</sup> مورد تأیید گزارش شد. اعتبار مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۷ و برای هر کدام از زیرمقیاس‌ها شامل قلدری ۰/۸۷، نزاع ۰/۸۳، و قربانی ۰/۸۸ به دست آمد (۵۳). در پژوهشی دیگر (۵۴) بررسی روایی هم‌زمان مقیاس با استفاده از محاسبه همبستگی این ابزار با مقیاس پرخاشگری<sup>۹</sup> باس و پری<sup>۱۰</sup>، حاکی از همبستگی مطلوبی در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ بود. همچنین روایی همگرایی<sup>۱۱</sup> این مقیاس حاکی از همبستگی رضایت‌بخشی بین ابعاد مقیاس با نمره کل بود. برای تعیین اعتبار مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ضریب آلفای ۰/۸۹ و برای هر کدام از زیرمقیاس‌ها شامل قلدری ۰/۹۰، نزاع ۰/۷۱، و قربانی ۰/۸۳ و ضرایب بازآزمایی ۰/۷۹، ۰/۷۷، ۰/۶۸، و ۰/۷۴ به دست آمد (۵۴). همچنین در این پژوهش روایی محتوایی<sup>۱۲</sup> و صوری<sup>۱۳</sup> مقیاس (نسبت و شاخص روایی محتوا) مورد تأیید متخصصان قرار گرفت و ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس در پژوهش حاضر ۰/۸۲ به دست آمد. همچنین در این پژوهش روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه با روش کیفی و نظرخواهی از ۶ نفر از متخصصان به شیوه‌های شاخص و نسبت روایی محتوا، بررسی و مطلوب به دست آمد.

۳. پرسشنامه اعتیاد به اینترنت<sup>۴</sup>: این پرسشنامه توسط یانگ<sup>۱۵</sup> در سال ۱۹۹۸ تهیه و اعتبار یابی شده است (۵۵). مقیاس اعتیاد به اینترنت یک ابزار ۲۰ گویه‌ای است که ارزیابی می‌کند آیا استفاده بیش از اندازه از اینترنت بر ابعاد مختلف زندگی فرد تأثیر گذاشته است یا خیر. پاسخ‌ها بر اساس مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (به ندرت=۱، گاهی اوقات=۲، اغلب=۳، بیشتر اوقات=۴، همیشه=۵) است. دامنه نمرات این پرسشنامه از ۲۰ تا ۱۰۰ است که هرچه نمره آزمودنی بالاتر باشد، نشان‌دهنده میزان بیشتر اعتیاد به اینترنت خواهد بود و بالعکس. نمره بین ۲۰ تا ۴۹ نشان دهنده عدم اعتیاد

تا ۱۶۰ است. در منابع موجود نمره برش خاصی برای پرسشنامه تعریف نشده است و هر چه نمره حاصل شده بیشتر باشد، نشان‌دهنده میزان بیشتر بدرفتاری والدین خواهد بود و بالعکس. دیمیر روایی<sup>۱</sup> سازه پرسشنامه را به روش تحلیل عاملی تأییدی روی ۱۲۸۶ دانشجوی رشته روان‌شناسی دانشگاه مانیوتوبا بررسی و نتایج ۳ عاملی بودن تأیید کرد. اعتبار<sup>۲</sup> به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ روی نمونه‌های فوق بررسی و ۰/۹۷ برای کل پرسشنامه گزارش کرده است (۵۲). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی این پرسشنامه در ایران نیز انجام شد (۱۸) که روایی این ابزار به روش روایی همگرا با بررسی همبستگی آن با پرسشنامه سنجش عملکرد خانواده<sup>۳</sup> روی ۵۴۰ تن از نوجوانان مقطع دبیرستان شهر اصفهان، ۰/۵۷ گزارش شد. همچنین برای بررسی روایی واگرا، همبستگی این ابزار با پرسشنامه کفایت اجتماعی فلنر<sup>۴</sup> بررسی و ۰/۱۰- گزارش شد. اعتبار به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای بدرفتاری جسمی ۰/۹۶، بدرفتاری عاطفی ۰/۹۷، غفلت ۰/۹۴ و بدرفتاری والدین ۰/۹۸ گزارش شد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای بدرفتاری جسمی، بدرفتاری احساسی، بی‌توجهی به ترتیب ۰/۹۲، ۰/۹۳ و ۰/۸۸ و برای بدرفتاری والدین به‌طور کلی ۰/۹۵ گزارش شد. همچنین در این پژوهش روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه با روش کیفی و نظرخواهی از ۶ نفر از متخصصان به شیوه‌های شاخص و نسبت روایی محتوا<sup>۵</sup> بررسی و مطلوب به دست آمد.

۲. مقیاس قلدری ایلی‌نویز<sup>۶</sup>: مقیاس قلدری ایلی‌نویز توسط اسپلاگه و هولت در سال (۲۰۰۱) برای سنجش قلدری تهیه شده است (۵۳). این مقیاس شامل ۱۸ گویه است و سه مؤلفه قلدری، نزاع<sup>۷</sup>، و قربانی را مورد سنجش قرار می‌دهد. نمره‌گذاری پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای (هرگز=۱) تا (همیشه=۵) در نظر گرفته می‌شود. حد پایین نمرات ۱۸، حد متوسط نمرات ۴۵، و حد بالا نمرات ۹۰ است. نمره بالاتر در هر مؤلفه نشان‌دهنده میزان بالاتر آن مؤلفه است. اسپلاگه و هولت

9. Aggression Questionnaire (AQ)
10. Bass & Perry
11. Convergent validity
12. Content Validity
13. Face Validity
14. Internet Addiction Test (IAT)
15. Yong

1. Validity
2. Reliability
3. Family Assessment Device (FAD)
4. Flener's Social Competence Questionnaire (FSCQ)
5. Index and content validity ratio
6. Illinois Bullying Scale (IBS)
7. Quarrel
8. Youth Self-Report Aggression Scale (YSAS)

**(ج) روش اجرا:** جهت اجرای این پژوهش، ابتدا مجوزهای لازم از اداره کل آموزش و پرورش استان خوزستان اخذ شد. سپس جهت ادامه کار به آموزش و پرورش ناحیه یک اهواز مراجعه و سپس با هماهنگی های انجام شده لینک پرسشنامه ساخته شد و توسط مدیران مدارس در گروه های آموزشی پلتفرم شاد مدارس ارسال شد. جهت رعایت اخلاق در پژوهش همراه لینک پرسشنامه، به طور کامل اهداف و تمامی مراحل پژوهش توضیح داده شد و از اعضا تقاضا شد با حفظ گمنامی، محرمانه بودن اطلاعات، حق خروج از پژوهش، و فقط کمک به انجام یک پژوهش به گویه ها صادقانه پاسخ دهند. در پایان پس از جمع آوری داده ها، تجزیه و تحلیل با استفاده از مدل یابی معادلات ساختاری در محیط نرم افزار SPSS نسخه ۲۴ و AMOS نسخه ۲۵ استفاده شد.

### یافته ها

یافته های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۱ گزارش شده است.

به اینترنت، نمره بین ۵۰ تا ۷۹ در معرض ابتلا به اعتیاد به اینترنت، و نمره از ۸۰ تا ۱۰۰ اعتیاد به اینترنت را نشان می دهد. در پژوهشی دیگر (۵۶) روایی سازه آزمون به روش تحلیل عاملی تأییدی روی ۱۶۲ دانشجوی پزشکی در دانشگاه مالایا در کوالالامپور مالزی انجام و ساختار تک عاملی تأیید شد. همچنین روایی این ابزار با محاسبه همبستگی آن با مقیاس استفاده اجباری از اینترنت بررسی و ۰/۸۴ گزارش شد. اعتبار به روش همسانی درونی با آلفای کرونباخ روی نمونه های فوق بررسی و ۰/۹۱ گزارش شد. بررسی ویژگی های روان سنجی نسخه فارسی این آزمون در ایران نیز مورد استفاده قرار گرفته و روایی سازه آزمون به روش تحلیل عاملی تأییدی روی ۲۳۳ دانشجو در شهر اصفهان، بررسی و ساختار تک عاملی آن تأیید شد. اعتبار به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ گزارش شد (۵۷). ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس در پژوهش حاضر ۰/۹۰ به دست آمد. همچنین در این پژوهش روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه با روش کیفی و نظرخواهی از ۶ نفر از متخصصان به شیوه های شاخص و نسبت روایی محتوا بررسی و مطلوب به دست آمد.

جدول ۱: مقادیر میانگین، انحراف معیار، چولگی، و کشیدگی

متغیر	مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
بدر رفتاری	کل	۴۳	۱۶/۴۵	۱/۴۲	۱/۱۴
	جسمی	۱۷/۸۱	۲/۹۶	۱/۸۳	۲/۵۶
	احساسی	۱۷/۴۷	۳/۵۶	۱/۷۷	۲/۰۴
	بی توجهی	۷/۳۳	۱/۳۳	۱/۹۵	۲/۹۴
	قلدری	۲۵/۹۳	۷/۵۸	۱/۱۶	۰/۹۹
	اعتیاد به اینترنت	۴۲/۴۱	۱۴/۳۵	۰/۶۲	۰/۲۱

کمتر از ۳ و ۱۰ به دست آمد. این نتایج نشان داد که داده ها از توزیع نرمال تک متغیری برخوردار است. جدول ۲ همبستگی بین متغیرهای پژوهش را بر اساس ضریب همبستگی پیرسون نشان می دهد.

در جدول ۱ نتایج شاخص های شامل میانگین<sup>۱</sup>، انحراف استاندارد<sup>۲</sup>، چولگی<sup>۳</sup>، و کشیدگی<sup>۴</sup> متغیرهای پژوهش را نشان می دهد. یکی از پیش فرض های تحلیل مسیر نرمال بودن تک متغیری<sup>۵</sup> است که برای بررسی این مفروضه مقدار قدر مطلق چولگی و کشیدگی محاسبه شد که به ترتیب

4. kurtosis  
5. Univariate

1. Mean  
2. Standard deviation  
3. Skewness

جدول ۲: ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱. بدرفتاری والدین						
۲. بدرفتاری جسمی	۰/۸۳**					
۳. بدرفتاری احساسی	۰/۹۲**	۰/۶۱**				
۴. بی توجهی	۰/۷۴**	۰/۴۸**	۰/۶۴**			
۵. قلدری	۰/۳۹**	۰/۳۷**	۰/۳۰**	۰/۳۰**		
۶. اعتیاد به اینترنت	۰/۴۷**	۰/۳۷**	۰/۴۴**	۰/۳۶**	۰/۴۲**	۱

\*\*P&lt;۰/۰۱

نزدیک به ۱ باشد، میزان هم خطی کمتر است. با توجه به مقدار به دست آمده برای متغیرهای پیش بین (۰/۸۶) وضعیت هم خطی مناسبی برقرار است. همچنین مقدار شاخص عامل تورم واریانس کمتر از ۲ نشانگر عدم وجود هم خطی بین متغیرهای پژوهش است. در پژوهش حاضر عامل تورم واریانس ۱/۱۵ گزارش شده است که نشان دهنده وضعیت مطلوبی برای عدم هم خطی متغیرهای مستقل است. جهت بررسی پیش فرض استقلال منابع خطا نیز از آزمون دوربین- واتسون استفاده شد که مقدار به دست آمده (۱/۹۷) بین دو محدوده بهینه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفت. به طور کلی نتایج نشان داد که مفروضه های مدل برقرار است. در جدول ۳ شاخص های برازش مدل گزارش شده است.

با توجه به جدول ۲، رابطه بدرفتاری والدین و ابعاد آن یعنی بدرفتاری جسمی، بدرفتاری احساسی و بی توجهی با قلدری و اعتیاد به اینترنت مثبت و معنادار است ( $P < 0/01$ ) همچنین رابطه قلدری و اعتیاد به اینترنت مثبت و معنادار است ( $P < 0/01$ ) مدل پیشنهادی پژوهش با استفاده از روش بیشینه احتمال بررسی شد. بر این اساس جهت بررسی مفروضات پیش فرض ابتدا از شاخص فاصله ماهالانوبیس<sup>۱</sup> جهت بررسی داده های پرت<sup>۲</sup> استفاده شد که سطوح معناداری کمتر از ۰/۰۵ حاکی از وجود داده های پرت است. بر اساس این شاخص، داده پرتی شناسایی نشد/ یکی از پیش فرض های مهم در مدل های پیش بینی، شاخص آماره تحمل<sup>۳</sup> و عامل تورم واریانس<sup>۴</sup> است. ضریب تولرانس نشان می دهد که متغیرهای مستقل تا چه اندازه با همدیگر رابطه خطی دارند و هر چه مقدار تولرانس

جدول ۳: شاخص های برازش مدل

مقدار	شاخص برازش
۱/۵۴	خی دو/درجه آزادی
۰/۰۵	مجذور میانگین مربعات خطای تقریب
۰/۹۸	شاخص نیکویی برازش
۰/۹۵	شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته
۰/۹۹	شاخص برازش تطبیقی
۰/۹۷	شاخص برازش هنجار شده

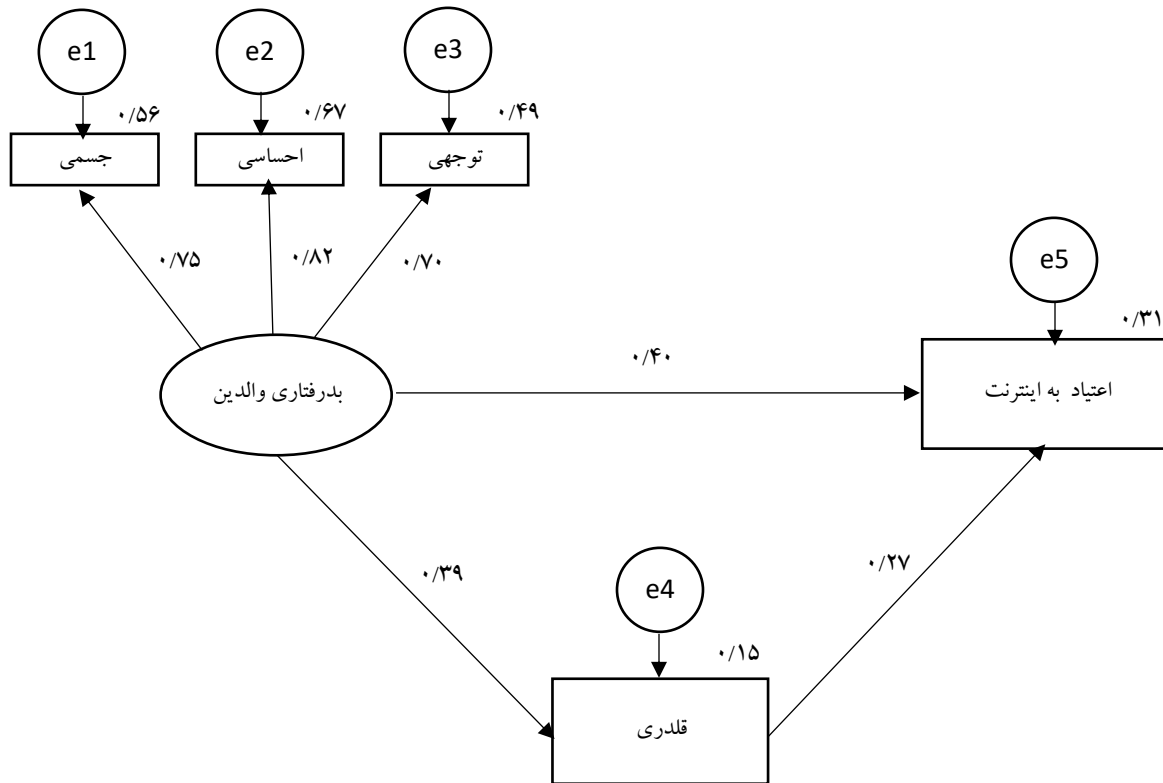
تعدیل یافته<sup>۷</sup>، شاخص برازش تطبیقی<sup>۸</sup>، شاخص برازش هنجار شده<sup>۹</sup> بیشتر از ۰/۹۰ و مجذور میانگین مربعات خطای تقریب<sup>۱۰</sup> کمتر از ۰/۰۸، بیانگر

نتایج جدول ۳ نشان داد که مقدار خی دو/درجه آزادی<sup>۵</sup> کمتر از ۳ و قابل پذیرش است. شاخص نیکویی برازش<sup>۶</sup>، شاخص نیکویی برازش

6. Goodness Fit Index (GFI)
7. Adjusted Goodness Fit Index (AGFI)
8. Comparative Fit Index (CFI)
9. Normed Fit Index (NFI)
10. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

1. Mahalanobis d-squared method (MDSM)
2. Outlier data
3. Tolerance
4. Variance Inflation Factor (VIF)
5. X2/df

برازش مناسب مدل است. در شکل ۱ مدل ساختاری پژوهش همراه با ضرایب استاندارد نشان داده شده است.



شکل ۱: مدل در حالت ضرایب استاندارد شده

بدرفتاری والدین و قلدری بر اعتیاد به اینترنت به ترتیب برابر با ۰/۴۰ و ۰/۲۷ است. در جدول ۳ ضرایب مسیر مستقیم متغیرهای پژوهش در مدل پیشنهادی گزارش شده است.

شکل (۱) نشان می دهد ضریب تعیین متغیر اعتیاد به اینترنت برابر با ۰/۳۱ شده است و این بدین معنا است که ۰/۳۱ واریانس اعتیاد به اینترنت توسط بدرفتاری والدین و قلدری تبیین می شود. همچنین میزان ضرایب استاندارد که بر روی پیکانها مشخص است، نشان می دهند که اثر مستقیم

جدول ۴: پارامترهای مربوط به اثرات مستقیم متغیرها

سطح معناداری	نسبت بحرانی <sup>۱</sup>	خطای معیار	برآورد غیر استاندارد	برآورد استاندارد	پارامترها مسیرها
۰/۰۰۱	۵/۱۰	۰/۱۴	۰/۷۶	۰/۳۹	بدرفتاری والدین به قلدری
۰/۰۰۱	۵/۱۵	۰/۲۸	۱/۴۶	۰/۴۰	بدرفتاری والدین به اعتیاد به اینترنت
۰/۰۰۱	۴/۰۹	۰/۱۲	۰/۵۰	۰/۲۷	قلدری به اعتیاد به اینترنت

۱. مقدار بحرانی بالاتر از مثبت یا منفی ۱/۹۶ معنادار است.

مسیر مستقیم قلدری بر اعتیاد به اینترنت ( $\beta = 0/27, P < 0/001$ ) مثبت و معنادار است. در جدول ۵ نتایج مربوط به اثر غیرمستقیم متغیرها با استفاده از آزمون بوت استرپ گزارش شده است.

همان گونه که نتایج مندرج در جدول ۴ نشان می دهد، از مجموع مسیرهای مستقیم، بدرفتاری والدین بر قلدری ( $\beta = 0/39, P < 0/001$ ) و اعتیاد به اینترنت ( $\beta = 0/40, P < 0/001$ )، اثر مثبت و معنادار دارد. همچنین

جدول ۵: نتایج بوت استرپ برای مسیر واسطه‌ای مدل پژوهش

مسیر	مقدار	حد بالا	حد پایین	سطح معناداری
بدرفتاری والدین ← قلدری ← اعتیاد به اینترنت	۰/۱۰۵	۰/۶۲۱	۰/۲۲۳	۰/۰۰۱

همچنین بر اساس سبک‌های والدگری می توان بیان کرد والدینی که میزان بیشتری از مهارگری و ایجاد محدودیت‌های سفت و سخت بیجا را برای فرزندان اعمال می کنند، باعث خواهند شد که فرزند آنها از فضای عاطفی و حمایتی خانواده بی بهره باشد، در نتیجه گرایش او به سمت دنیای مجازی به عنوان یک وسیله سرگرمی بیشتر و به مراتب احتمال اعتیاد به اینترنت بیشتری پیدا خواهد کرد (۱۷). یافته دیگر این پژوهش نشان داد که اثر قلدری بر اعتیاد به اینترنت مثبت و معنادار است. مطالعات دیگری نشان داده‌اند که قلدری نقش مهمی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دارد (۳)، ۲۶، ۳۳-۳۶). طبق نظریه فشار عمومی رابرت آگنیو، می توان استدلال کرد که قرار گرفتن در معرض محرک‌هایی که فرد در زندگی دریافت می کند و جنبه منفی دارند منجر به رفتارهای انحرافی در فرد می شود (۲۷). طبق این نظریه رفتارهای قلدری و قرار گرفتن در معرض قلدری از جمله محرک‌های محیطی هستند که با تأثیر منفی که بر فرد می گذارند او را از محیط بیرونی دور می کنند و فرد سعی می کنند با استفاده بیش از حد از اینترنت از واقعیت دور بماند (۲۸).

همچنین مطابق نظریه جبران اجتماعی، قلدری و قربانی قلدری شدن نتیجه تعاملات اجتماعی منفی است (۲۹). فرد قلدر و قربانی از طریق فضای مجازی سعی می کنند مشکلات و کمبودهای ارتباطی خود را جبران کنند؛ بنابراین اعتیاد به اینترنت می تواند به عنوان یک مشکل تحولی<sup>۴</sup> تحت تأثیر قلدری و قربانی قلدری بودن قرار گیرد (۳۳). از سویی دیگر می توان بیان کرد که تعاملات مجازی و غیر رودررو، به دلیل امکان ورود و خروج بدون محدودیت و فقدان آسیب مستقیم جسمانی به فرد اجازه می دهد که از اضطراب‌های ناشی از رفتارشان رها باشند. هر چند

نتایج جدول ۵ نشان می دهد که مسیر غیرمستقیم قلدری در ارتباط بین بدرفتاری والدین و اعتیاد به اینترنت برابر با ۰/۱۰ با حد پایین (۰/۲۲۳) و حد بالای آن (۰/۶۲۱) معنادار است ( $P < 0/001$ ).

## بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف بررسی نقش واسطه‌ای قلدری در رابطه بین بدرفتاری والدین با اعتیاد به اینترنت نوجوانان انجام شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین بدرفتاری والدین و اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و بدرفتاری والدین دارای توان پیش‌بینی کننده اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان است. این یافته با نتایج مطالعات پیشین در این زمینه که نشان داده‌اند بدرفتاری والدین با اعتیاد به اینترنت مرتبط است، مطابقت دارد (۱۶، ۱۷). علاوه بر این تعداد فزاینده‌ای از مطالعات، شواهدی را ارائه کرده‌اند که از این ایده حمایت می کنند که اعتیاد به اینترنت با انواع مختلف بدرفتاری با کودکان، از جمله سوءاستفاده فیزیکی، غفلت، سوءاستفاده جنسی<sup>۱</sup>، و آزار عاطفی<sup>۲</sup> همراه است (۲۰-۲۲). بر اساس نتایج پژوهش (۱۶) انجام شده، می توان این گونه تبیین کرد که چنانچه فرد از یک رابطه بین فردی مناسب و از یک حمایت اجتماعی صحیح از سوی خانواده برخوردار باشد، کمتر گرایش به استفاده از فضای مجازی دارد (۱۶). بدرفتاری می تواند بر درک نوجوانان از حمایت خانواده تأثیر منفی بگذارد و نوجوانان در پاسخ به حمایت ناکافی خانواده و بدرفتاری، اعتیاد به اینترنت به عنوان یک سبک سازش نیافته<sup>۳</sup> از راهبرد مقابله اجتنابی<sup>۴</sup> و یک رفتار خوددرمانی عمل می کند (۲۲).

4. Avoidant coping strategy  
5. Developmental problem

1. Sexual abuse  
2. Emotional abuse  
3. Maladjusted style

بر اساس نظریه شناخت اجتماعی بندورا نوجوانانی که در محیط‌های خانوادگی تنش آور و آزاردهنده رشد می‌کنند، رفتارهای پرخطرانه را مشاهده و درونی‌سازی<sup>۳</sup> می‌کنند. این رفتارها ممکن است به شکل قلدری در محیط مدرسه یا گروه همسالان بروز یابد. در ادامه طرد اجتماعی ناشی از این رفتارها یا احساس گناه می‌تواند نوجوان را به سمت استفاده افراطی از اینترنت به‌عنوان یک‌راه فرار روانی سوق دهد (۴۹). با توجه به مبانی نظری و پژوهشی بدرفتاری والدین با نوجوانان منجر به سرایت این بدرفتاری به همسالان در قالب ارتکاب قلدری و قربانی قلدری خواهد شد که به دنبال آن خطر افزایش اعتیاد به اینترنت را به همراه خواهد داشت (۳۸). کودکان و نوجوانانی که در معرض بدرفتاری توسط مراقبان قرار می‌گیرند، ممکن است نگرش‌های طرفدار خشونت را کسب کرده باشند که منجر به پذیرش بیشتر خشونت در روابط بین فردی و خطر بالاتر قلدری می‌شود (۳۹، ۴۰، ۴۷). روابط ناکارآمد با همسالان شامل ارتکاب قلدری و قربانی قلدری ممکن است خطر روی آوردن نوجوانان به اینترنت برای برقراری روابط یا فرار از محیط‌های اجتماعی پرتنش را افزایش دهد. به‌ویژه ماهیت ناشناس اینترنت ممکن است یک فضای امن جایگزین برای نوجوانان در معرض بدرفتاری فراهم کند تا هویت خود را تغییر دهند و نیازهای اجتماعی خود را برآورده کنند. همچنین جهان سایبری ممکن است توسط نوجوانان به‌عنوان یک محیط امن که اجازه می‌دهد درک شود، احساسات دردناک خود را بیان کنند و بازی و تعامل با سایر افراد به‌صورت آنلاین به فرد کمک می‌کند تا احساس بهتری از ارتباط و شایستگی ایجاد کند (۴۸). این مطالعه درحالی‌که بسیاری از مطالعات قبلی به کیفیت روابط والدین یا سبک‌های والدگری عمومی پرداخته‌اند، به‌طور مستقیم به تأثیر رفتارهای آزاردهنده والدین می‌پردازد که کمتر مورد توجه قرار گرفته است. همچنین با ادغام قلدری به‌عنوان یک عامل میانجی، این پژوهش به چارچوب نظری مربوط به اعتیاد به اینترنت کمک می‌کند و نشان می‌دهد که الگوهای بدرفتاری والدین و قلدری می‌تواند مسیر منحصربه‌فردی به سمت اعتیاد به اینترنت ایجاد کند و نظریه‌های موجود را غنی‌تر می‌سازد. یافته‌های این مطالعه می‌تواند به مداخلات هدفمند کمک کند که به رفتارهای والدین و قلدری می‌پردازد و به‌طور بالقوه

گاهی ممکن است مشکلاتی از قبیل تعارض در اتاق‌های گفت‌وگو با شکست در بازی‌های اینترنتی رخ دهد، اما امکان ترک اتاق گفت‌وگو و ازسرگیری بازی برای جبران آن شکست برای فرد وجود دارد. در نتیجه، با اینکه محیط مجازی به فرد این اجازه را می‌دهد که کمتر در رفتار مستقیم قلدری و قربانی شدن مشارکت کند؛ اما از آنجایی که استفاده از اینترنت پیامد مستقیم و فوری نشان نمی‌دهد، می‌تواند فرد را به استفاده از آن وابسته کند (۳۶).

یافته دیگر پژوهش نشان داد که بدرفتاری والدین به‌صورت غیرمستقیم و با نقش میانجی قلدری می‌تواند اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی کند. در واقع بخشی از اثر بدرفتاری والدین بر اعتیاد به اینترنت از طریق قلدری است. مطالعات مشابه نشان داده‌اند که بدرفتاری والدین به‌صورت غیرمستقیم از طریق متغیرهایی همچون تعارض با معلمان (۲۰)، حرمت خود پایین (۲۱)، و تنیدگی پس از ضربه (۲۲)، بر اعتیاد به اینترنت اثرگذار است. همچنین سایر مطالعات همسو با نتایج پژوهش حاضر بیانگر آن هستند که بدرفتاری والدین به‌صورت غیرمستقیم و از طریق نقش میانجی قلدری بر اعتیاد به اینترنت نوجوانان اثرگذار است (۲۸، ۳۸، ۴۸).

با توجه به مدل زوال حمایت اجتماعی<sup>۱</sup> (۳۹، ۴۰) رویدادهای تنش آور زندگی می‌تواند به روابط اجتماعی آسیب برساند. سختگیری در نظم و انضباط والدین و بدرفتاری با نوجوان به‌عنوان یک شکست اساسی در رابطه والد-فرزند دیده می‌شود که ممکن است باعث نقص در مهارت‌های بین فردی در کودکان و نوجوانان شود و توانایی آنها را برای حفظ یا ایجاد روابط سالم مختل کند (۴۱، ۴۲). از این رو کودکانی که بدرفتاری دیده‌اند ممکن است به‌راحتی آزار و اذیت همسالان خود را بپذیرند یا رفتارهای قلدری را درباره دیگران انجام دهند. پیشینه پژوهشی مدت‌ها است که نشان داده‌اند کودکانی که در معرض بدرفتاری قرار می‌گیرند، خطر مشارکت در قلدری را چه به‌عنوان مجرم یا قربانی افزایش داده‌اند (۴۳، ۴۴). همچنین نوجوانانی که قربانی قلدری هستند، پیوندهای اجتماعی<sup>۲</sup> کمتری دارند، زمان بیشتری را در اینترنت می‌گذرانند، و راحت‌تر از روابط واقعی، روابط آنلاین برقرار می‌کنند تا احساس تعلق داشته باشند که ممکن است خطر ابتلا به اعتیاد به اینترنت را افزایش دهد (۳۷، ۴۶).

3. Internalization

1. Deterioration model of social support  
2. Social bonds

### ملاحظات اخلاقی

**پیروی از اصول اخلاق پژوهش:** این مقاله برگرفته از طرح خیرین پژوهشی با تصویب اداره کل آموزش و پرورش استان خوزستان است. مجوز علمی پژوهش از سوی اداره مذکور طی نامه شماره ۲۰۳۶۳ مورخه ۱۴۰۳/۱۰/۰۱، و مجوز اجرایی آن طی نامه شماره ۵۷۱/۲۹۳۴۵/۲۰۰ مورخه ۱۴۰۳/۱۲/۰۵ صادر شد. همچنین ملاحظات اخلاقی مندرج در راهنمای انتشار انجمن روان‌شناسی آمریکا و کدهای اخلاقی سازمان نظام روان‌شناسی ایران مانند اصل رازداری، محرمانه ماندن اطلاعات، دریافت رضایت کتبی از افراد نمونه، حق خروج از پژوهش، و نظایر آن رعایت شده است.

**حامی مالی:** این مطالعه بدون حامی مالی و در قالب طرح پژوهشی در قالب خیرین پژوهشی انجام شده است.

**نقش هر یک از نویسندگان:** نویسنده دوم مقاله به‌عنوان مجری طرح پژوهشی و نویسندگان یکم و سوم به‌عنوان همکار در این پژوهش نقش داشتند. نویسنده نخست مسئول جمع‌آوری داده‌ها و نگارش مقدمه و بحث و نتیجه‌گیری؛ نویسنده دوم به‌عنوان طراح و ایده‌پرداز اصلی پژوهش و مسئول تحلیل داده‌ها و نگارش بخش‌های چکیده و روش، و نویسنده سوم به‌عنوان استاد راهنما در این مقاله نقش داشتند.

**تضاد منافع:** انجام این پژوهش برای نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافی را به دنبال نداشته است و نتایج آن کاملاً شفاف و بدون سوگیری گزارش شده است.

**در دسترس بودن داده‌ها:** تمامی داده‌های این مطالعه در اختیار نویسنده مسئول است که در صورت درخواست منطقی در اختیار سایر پژوهشگران قرار خواهد گرفت.

رضایت برای انتشار: نویسندگان برای انتشار این مقاله رضایت کامل خود را اعلام کردند.  
**رضایت برای انتشار:** نویسندگان برای انتشار این مقاله رضایت کامل خود را اعلام کردند.

**تشکر و قدردانی:** بدین‌وسیله از مسئولان اداره کل آموزش و پرورش استان خوزستان به‌ویژه مدیران مدارس اداره آموزش و پرورش ناحیه یک اهواز، والدین و دانش‌آموزانی که در این پژوهش شرکت کردند تشکر و قدردانی می‌شود.

منجر به استراتژی‌های پیشگیری مؤثرتری برای اعتیاد به اینترنت شود. در نتیجه این مطالعه نه‌تنها یک شکاف در پیشینه علمی موجود را تکمیل می‌کند، که بینش‌های عملی برای متخصصان در راستای کاهش اعتیاد به اینترنت در بین نوجوانان ارائه می‌دهد.

پژوهش حاضر مانند همه پژوهش‌ها دارای محدودیت‌هایی بود که هنگام تفسیر نتایج باید مدنظر قرار بگیرند. پژوهش حاضر روی دانش‌آموزان اداره آموزش و پرورش ناحیه یک شهر اهواز انجام شد و به دلیل تنوع فرهنگی در سطح کشور، تعمیم نتایج به سایر مناطق کشور با احتیاط انجام شود. محدودیت دیگر پژوهش دقت پاسخگویی به سؤالات پژوهش است که بهتر است در زمینه سنجش متغیرها در کنار پرسشنامه از ابزار دیگری نیز استفاده شود. با توجه به اینکه مشخص شد بدرفتاری والدین بر قلدری نوجوانان و در ادامه اعتیاد به اینترنت اثر منفی دارد، پیشنهاد می‌شود از راهکارهایی مانند برگزاری آموزش‌های خانواده برای بهبود روابط در خانواده و آموزش مهارت‌های مقابله‌ای نوجوانان در پژوهش‌های آتی در نظر گرفته شود. نتایج حاصل از این پژوهش را می‌توان در مراکز خدمات خانواده، مراکز مشاوره آموزش و پرورش و متخصصان و درمانگران حوزه خانواده و نوجوان برای کمک به آگاهی و بهبود سبک رفتاری والدین و بهبود عملکرد رفتاری نوجوانان استفاده کرد.

## References

- Alper A, Halil S, Bilal E. The Role of Emotional Attachment in the Impact of Generation Z's Trust in Digital Influencers on Unplanned Purchase Behavior. *Galact Media J Media Stud.* 2024;6(4):350-373. [Link]
- Chemnad K, Aziz M, Abdelmoneium AO, Al-Harashsheh S, Baghdady A, Al Motawaa FY, et al. Adolescents' Internet addiction: Does it all begin with their environment? *Child Adolesc Psychiatry Ment Health.* 2023;17(1):1-14. [Link]
- Vessey JA, Difazio RL, Neil LK, Dorste A. Is There a Relationship Between Youth Bullying and Internet Addiction? An Integrative Review. *Int J Ment Health Addict.* 2023;6(1):1-25. [Link]
- Anderson EL, Steen E, Stavropoulos V. Internet use and Problematic Internet Use: a systematic review of longitudinal research trends in adolescence and emergent adulthood. *Int J Adolesc Youth.* 2017;22(4):430-54. [Link]
- Lortie CL, Guitton MJ. Internet addiction assessment tools: dimensional structure and methodological status. *Addiction.* 2013;108(7):1207-1216. [Link]
- Block JJ. Issues for DSM-V: Internet Addiction. *Am J Psychiatry.* 2008;165(3):306-307. [Link]
- Shen Y, Wang L, Huang C, Guo J, De Leon SA, Lu J, et al. Sex differences in prevalence, risk factors and clinical correlates of internet addiction among Chinese college students. *J Affect Disord.* 2021;15(279):680-686. [Link]
- Gao T, Li M, Hu Y, Qin Z, Cao R, Mei S, et al. When adolescents face both Internet addiction and mood symptoms: A cross-sectional study of comorbidity and its predictors. *Psychiatry Res.* 2020; 284(1):359-367. [Link]
- Seki T, Hamazaki K, Natori T, Inadera H. Relationship between internet addiction and depression among Japanese university students. *J Affect Disord.* 2019;256(3):668-672. [Link]
- Alimoradi Z, Lin CY, Broström A, Bülow PH, Bajalan Z, Griffiths MD, et al. Internet addiction and sleep problems: A systematic review and meta-analysis. *Sleep Med Rev.* 2019;47(5):51-61. [Link]
- Lin PH, Lee YC, Chen KL, Hsieh PL, Yang SY, Lin YL. The relationship between sleep quality and internet addiction among female college students. *Front Neurosci.* 2019;12(3):599-569. [Link]
- Kumar S, Kumar A, Badiyani B, Singh SK, Gupta A, Ismail MB. Relationship of internet addiction with depression and academic performance in Indian dental students. *Clujul Med.* 2018;91(3):300-306. [Link]
- Guo L, Luo M, Wang WX, Huang GL, Xu Y, Gao X, et al. Association between problematic Internet use, sleep disturbance, and suicidal behavior in Chinese adolescents. *J Behav Addict.* 2018;7(4):965-75. [Link]
- Turi A, Miri M, Beheshti D, Yari E, Khodabakhshi H, Anani Sarab G. Prevalence of Internet Addiction and its relationship with anxiety, stress, and depression in intermediate students in Birjand city in 2014. *J Birjand Univ Med Sci.* 2015;22(1):67-75. [Persian] [Link]
- Kiamarsi A, Aryapooran S. Prevalence of internet addiction and it relationship with academic procrastination and aggression in students. *J Sch Psychol.* 2015;9(4):384-390. [Link]
- Onsroudi E, Hosseinian PD, Salehi F, Mo'meni F. The Interrelationship of Internet Addiction, Adolescents' Conflict with Parents, Multidimensional Perceived Social Support, and Happiness. *Q J Fam Res.* 2013;10(3):77-94. [Persian] [Link]
- Shen CX, Liu RD, Wang D. Why are children attracted to the Internet? The role of need satisfaction perceived online and perceived in daily real life. *Comput Hum Behav.* 2013;29(1):185-92. [Link]
- Mohammadi K, Rezaei AM, Mohammadifar MA, Talepasand S. The Structural Model Evaluation of the Correlation of Family Functioning and Parental Abuse with Students' Academic Achievement: The Mediating Role of Social Adequacy and Academic Self-efficacy. *Iran J Med Educ.* 2018;18(0):60-69. [Persian] [Link]
- Martins MV, Formiga A, Santos C, Sousa D, Resende C, Campos R, et al. Adolescent internet addiction – role of parental control and adolescent behaviors. *Int J Pediatr Adolesc Med.* 2020;7(3):116-120. [Link]
- Kwak JY, Kim JY, Yoon YW. Effect of parental neglect on smartphone addiction in adolescents in South Korea. *Child Abuse Negl.* 2018;77(1):75-84. [Link]
- Kim BN, Park S, Park MH. The Relationship of Sexual Abuse with Self-Esteem, Depression, and Problematic Internet Use in Korean Adolescents. *Psychiatry Investig.* 2017;14(3):372-375. [Link]
- Hsieh YP, Shen ACT, Wei HS, Feng JY, Huang SCY, Hwa HL. Associations between child maltreatment, PTSD, and internet addiction among Taiwanese students. *Comput Hum Behav.* 2016;56(5):209-214. [Link]
- Cacioppo M, Barni D, Correale C, Mangialavori S, Danioni F, Gori A. Do attachment styles and family functioning predict adolescents' problematic internet use? A relative weight analysis. *J Child Fam Stud.* 2019;28(15):1263-1271. [Link]
- Li X, Li D, Newman J. Parental behavioral and psychological control and problematic Internet use among Chinese adolescents: The mediating role of self-control. *Cyberpsychology Behav Soc Netw.* 2013;16(6):442-7. [Link]
- Baharvand I, Sodani M, Abaspour Z. The effectiveness of mindfulness-based stress reduction training on parent-child conflict and bullying in single mother-headed adolescents. *Iran J Fam Psychol.* 2021;6(1):69-80. [Persian] [Link]
- Hesapçioğlu ST, Yeşilova H. Internet addiction prevalence in youths and its relationship with depressive symptoms, self-esteem, and bullying. *Anatol J Psychiatry.* 2020;1(5):483-490. [Link]
- Agnew R. Foundation for a General Strain Theory of Crime and Delinquency. *Criminology.* 1992;30(1):47-88. [Link]
- Gan X, Qin KN, Xiang GX, Jin X. The relationship between parental neglect and cyberbullying perpetration among Chinese adolescent: The sequential role of cyberbullying victimization and internet gaming disorder. *Front Public Health.* 2023;11(12):112-123. [Link]
- Valkenburg PM, Schouten AP, Peter J. Adolescents' identity experiments on the internet. *New Media Soc.* 2005;7(3):383-402. [Link]
- SMARRELLI G, WU D, BAAGO-RASMUSSEN L, HARES S, NAKER D. Violence in Schools: Prevalence, Impact, and Interventions. *JSTOR;* 2024. [Link]

31. Vessey JA, Difazio RL, Neil LK, Dorste A. Is there a relationship between youth bullying and internet addiction? An integrative review. *Int J Ment Health Addict*. 2022;6(5):1–25. [\[Link\]](#)
32. Şimşek N, Şahin D, Evli M. Internet addiction, cyberbullying, and victimization relationship in adolescents: a sample from Turkey. *J Addict Nurs*. 2019;30(3):201–10. [\[Link\]](#)
33. Lim JA, Gwak AR, Park SM, Kwon JG, Lee JY, Jung HY, et al. Are adolescents with internet addiction prone to aggressive behavior? The mediating effect of clinical comorbidities on the predictability of aggression in adolescents with internet addiction. *Cyberpsychology Behav Soc Netw*. 2015;18(5):260–7. [\[Link\]](#)
34. Chang FC, Chiu CH, Miao NF, Chen PH, Lee CM, Chiang JT, et al. The relationship between parental mediation and Internet addiction among adolescents, and the association with cyberbullying and depression. *Compr Psychiatry*. 2015;57(3):21–28. [\[Link\]](#)
35. Riazi Z. Prognosis of internet addiction based on ethical values and bullying. 2020;14(1):199-213. [Persian] [\[Link\]](#)
36. Jung YE, Leventhal B, Kim YS, Park TW, Lee SH, Lee M, et al. Cyberbullying, problematic internet use, and psychopathologic symptoms among Korean youth. *Yonsei Med J*. 2014;55(3):826–830. [\[Link\]](#)
37. Siavashnasab K, Firouzi M, Zadehbagheri G. Specific and Common Effects of Parenting Styles and Bullying on Internet Addiction. *Int J High Risk Behav Addict*. 2023;12(3):12-25. [\[Link\]](#)
38. Wheaton B. Models for the Stress-Buffering Functions of Coping Resources. *J Health Soc Behav*. 1985;26(4):352–364. [\[Link\]](#)
39. Barrera Jr M. Distinctions between social support concepts, measures, and models. *Am J Community Psychol*. 1986;14(4):413–45. [\[Link\]](#)
40. Negri S, Cederbaum JA, Lee DS. Does Social Support Mediate the Association Between Maltreatment Experiences and Depressive Symptoms in Adolescence. *Child Maltreat*. 2019;24(2):203–213. [\[Link\]](#)
41. Lim Y. Self-esteem as a mediator in the longitudinal relationship between dysfunctional parenting and peer attachment in early adolescence. *Child Youth Serv Rev*. 2020;111(5):213-221. [\[Link\]](#)
42. Lereya ST, Samara M, Wolke D. Parenting behavior and the risk of becoming a victim and a bully. victim: A meta-analysis study. *Child Abuse Negl*. 2013;37(12):1091–1099. [\[Link\]](#)
43. Hong JS, Espelage DL, Grogan-Kaylor A, Allen-Meares P. Identifying potential mediators and moderators of the association between child maltreatment and bullying perpetration and victimization in school. *Educ Psychol Rev*. 2012;24(2):167–86. [\[Link\]](#)
44. Gómez-Ortiz O, Romera EM, Ortega-Ruiz R. Parenting styles and bullying. The mediating role of parental psychological aggression and physical punishment. *Child Abuse Negl*. 2016;51(1):132–143. [\[Link\]](#)
45. Jia J, Li D, Li X, Zhou Y, Wang Y, Sun W, et al. Peer victimization and adolescent Internet addiction: The mediating role of psychological security and the moderating role of teacher-student relationships. *Comput Hum Behav*. 2018;85(4):116–24. [\[Link\]](#)
46. Chen Q, Lo CK, Zhu Y, Cheung A, Chan KL, Ip P. Family poly-victimization and cyberbullying among adolescents in a Chinese school sample. *Child Abuse Negl*. 2018;77(5):180–187. [\[Link\]](#)
47. Lo CKM, Ho FK, Emery C, Chan KL, Wong RS, Tung KTS, et al. Association of harsh parenting and maltreatment with internet addiction, and the mediating role of bullying and social support. *Child Abuse Negl*. 2021;113(5):104-115. [\[Link\]](#)
48. Bandura A. Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. *Health Psychology*. 1986;12(1):121-136. [\[Link\]](#)
49. Hasmujaj E. INTERNET ADDICTION AND ANXIETY AMONG STUDENTS OF UNIVERSITY OF TIRANA. *Eur J Educ Stud*. 2016;2(4):1-12. [\[Link\]](#)
50. Zeinali Z, Zeinali A. Model of social networks Addiction: the role of family functioning with the mediation of basic psychological needs. *Soc Psychol Res*. 2023;12(48):21–34. [Persian] [\[Link\]](#)
51. Parnian Khooy M, Basharpour S, Atadokht A, Mikaeili N. A model of vulnerability to addiction in adolescents based on affective-emotional temperaments with the mediating role of sensitivity to rejection. *J Child Ment Health* 2025; 12 (2) : 7. [\[Link\]](#)
52. Demare D. Examining long-term correlates of psychological, physical, and sexual childhood maltreatment, validation of the childhood maltreatment questionnaire. 2022; 16(1):121-129. [\[Link\]](#)
53. Espelage DL, Holt MK. Bullying and victimization during early adolescence: Peer influences and psychosocial correlates. *Bullying behavior*. Routledge. 2013;2(2): 123–42. [\[Link\]](#)
54. Ch. R. Psychometrics Properties of the Illinois Bullying Scale (IBS) in Iranian Students: Validity, Reliability and Factor Structure. *Psychol Models Methods*. 2013;3(11):39–52. [Persian] [\[Link\]](#)
55. Young KS. Psychology of Computer Use: XL. Addictive Use of the Internet: A Case That Breaks the Stereotype. *Psychol Rep*. 1996;79(3):122-143. [\[Link\]](#)
56. Chong Guan N, Isa SM, Hashim AH, Pillai SK, Harbajan Singh MK. Validity of the Malay Version of the Internet Addiction Test: A Study on a Group of Medical Students in Malaysia. *Asia Pac J Public Health*. 2015;27(2):2210-2220. [\[Link\]](#)
57. Alavi S. S., Psychometric properties of young internet addiction test. *International Journal of Behavioral Sciences*, 2010; 4(3): 183-189. [Persian] [\[Link\]](#)